

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

7. září 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2003/109/ES – Právní postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty – Dosah – Státní příslušník třetí země, který má právo pobytu na základě článku 20 SFEU – Článek 3 odst. 2 písm. e) – Pobyt výhradně na základě přechodných důvodů – Autonomní pojem unijního práva“

Ve věci C-624/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (okresní soud v Haagu, zasedající v Amsterdamu, Nizozemsko) ze dne 24. listopadu 2020, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v řízení

E. K.

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen, místopředseda, A. Arabadžev, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele (zpravodajka) a J. Passer, předsedové senátů, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi, A. Kumin, N. Wahl a O. Spineanu-Matei, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. prosince 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za E. K. E. C. Gelokem a H. Lichtevelde, advocaten,
- za nizozemskou vládu M. K. Bulterman, A. Hanje a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyněmi,
- za dánskou vládu J. Nymann-Lindegrenem, M. Søndahl Wolff a L. Teilgård, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština

– za německou vládu J. Möllerem a R. Kanitzem, jako zmocněnci,
– za Evropskou komisi C. Cattabriga, E. Montaguti a G. Wils, jako zmocněnkyněmi,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 17. března 2022,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi E. K., ghanskou státní příslušnicí, která má oprávnění k pobytu v Nizozemsku na základě článku 20 SFEU, a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko) ve věci rozhodnutí posledně uvedeného, kterým byla zamítnuta žádost E. K. o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 4, 6 a 12 odůvodnění směrnice 2003/109 uvádí:
„(4) Integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají v členských státech, je rozhodující pro podporu hospodářské a sociální soudržnosti, základního cíle Společenství stanoveného Smlouvou o [ES].
[...]
(6) Hlavním kritériem pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta by měla být délka pobytu na území členského státu. Pobyt by měl být oprávněný a nepřetržitý, aby bylo možno prokázat, že se dotyčná osoba se v zemi usídlila. Zajištěna by měla být také určitá pružnost s ohledem na okolnosti, za nichž může být osoba nucena území dočasně opustit.
[...]
(12) K vytvoření skutečného nástroje integrace dlouhodobě pobývajících rezidentů do společnosti, ve které žijí, je důležité, aby s dlouhodobě pobývajícími rezidenty bylo v široké řadě hospodářských a sociálních oblastí zacházeno stejně jako s občany členského státu za podmínek stanovených touto směrnicí.“

4 Článek 3 této směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajících na území členského státu.

2. Tato směrnice se nevztahuje na státní příslušníky třetích zemí,

[...]

e) kteří pobývají v členském státě výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů], např. jako au pair nebo sezónní pracovník nebo jako pracovníci vyslaní poskytovatelem služeb za účelem přeshraničního poskytování služeb nebo jako přeshraniční poskytovatelé služeb nebo tehdy, byla-li jejich povolení k pobytu formálně omezena.

[...]“

5 Článek 4 uvedené směrnice, nadepsaný „Délka pobytu“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy přiznávají právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta státním příslušníkům třetích zemí, kteří bezprostředně před podáním příslušné žádosti pobývali oprávněně a nepřetržitě na jejich území po dobu pěti let.“

6 Článek 5 téže směrnice, nadepsaný „Podmínky pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta“, stanoví:

„1. Členské státy požadují od státních příslušníků třetích zemí, aby prokázali, že pro potřeby vlastní a vyživovaných rodinných příslušníků mají

a) stálé a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jejich výživy a výživy jejich rodinných příslušníků, aniž by využívali systému sociální podpory dotčeného členského státu. Členské státy posoudí tyto příjmy z hlediska jejich povahy a pravidelnosti a před podáním žádosti o přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta mohou přihlédnout k výši minimální mzdy a minimálního důchodu;

b) zdravotní pojištění, které kryje všechna rizika běžně krytá státním příslušníkům dotčeného členského státu.

2. Členské státy mohou požadovat, aby státní příslušníci třetích zemí dodržovali integrační opatření v souladu s vnitrostátním právem.“

Nizozemské právo

Vreemdelingenwet 2000

- 7 Článek 8 Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) [zákon o celkové revizi zákona o pobytu cizinců (cizinecký zákon z roku 2000)] ze dne 23. listopadu 2000 (Stb. 2000, č. 495), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Cizinec může oprávněně pobývat v Nizozemsku pouze:

[...]

- e. jako státní příslušník členského státu Unie, pokud v Nizozemsku pobývá na základě právního předpisu přijatého podle Smlouvy o FEU nebo Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP).“

- 8 Článek 45b tohoto zákona zní takto:

„1. Žádost o udělení povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta – EU se zamítne, pokud bezprostředně před podáním žádosti cizinec:

- a. má oprávnění k přechodnému pobytu na základě povolení k pobytu na dobu určitou podle článku 14;
- b. má formálně omezené oprávnění k pobytu;
- c. pobývá na území na základě zvláštního privilegovaného právního postavení;
- d. pobývá na území na základě povolení k pobytu na dobu určitou podle článku 28, které nebylo uděleno podle čl. 29 odst. 1 písm. a) nebo b);
- e. pobývá na území na základě povolení k pobytu na dobu určitou podle článku 28, které bylo uděleno na základě čl. 29 odst. 2, a u cizince s povolením k pobytu podle článku 28, které nebylo uděleno na základě čl. 29 odst. 1 písm. a) nebo b).

2. Aniž je dotčen odstavec 1, žádost o udělení povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta – EU lze odmítnout pouze tehdy, pokud cizinec:

- a. bezprostředně před podáním žádosti nepobýval na území oprávněně a nepřetržitě po dobu pěti let ve smyslu článku 8, s ohledem na odstavec 3;
- b. v období uvedeném v písmenu a) pobýval mimo území Nizozemska po dobu nejméně šesti po sobě jdoucích měsíců nebo celkem po dobu nejméně deseti měsíců;
- c. společně s rodinným příslušníkem, u kterého pobývá, nebo samostatně nemá nezávisle a dlouhodobě dostatečné prostředky k zajištění obživy;

- d. byl pravomocným rozsudkem odsouzen za trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody v délce nejméně tří let, nebo mu bylo v této souvislosti uloženo opatření podle článku 37a Wetboek van Strafrecht [trestní zákoník];
  - e. představuje hrozbu pro národní bezpečnost;
  - f. nemá dostatečné zdravotní pojištění pro sebe a pro vyživované rodinné příslušníky; nebo
  - g. nesložil zkoušku podle čl. 7 odst. 1 písm. a) [Wet inburgering (zákon o integraci)] nebo nezískal diplom, osvědčení nebo jiný doklad podle čl. 5 odst. 1 písm. c) tohoto zákona.
3. Při výpočtu doby podle odst. 2 písm. a) se nepřihlíží k pobytu ve smyslu odstavce 1 a k pobytu ve smyslu odst. 2 písm. b), s výjimkou pobytu za účelem studia nebo odborného vzdělávání, které se započítávají polovinou svého trvání.
4. Pravidla pro použití odstavců 1 a 2 mohou být stanovena správním opatřením s obecnou působností nebo na jeho základě.“

Vreemdelingenbesluit 2000

- 9 Článek 3.5 Besluit tot uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 (Vreemdelingenbesluit 2000) [prováděcí vyhláška k zákonu o cizincích (vyhláška z roku 2000 o cizincích)] ze dne 23. listopadu 2000 (Stb. 2000, č. 497), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:
- „1. Oprávnění k pobytu na základě běžného povolení k pobytu na dobu určitou je přechodné, nebo nikoliv.
2. Za přechodné se považuje oprávnění k pobytu přiznané na základě uděleného povolení k pobytu, které je spojeno s omezením týkajícím se:
- a. pobytu jakožto rodinný příslušník, pokud posuzovaná osoba:
    - 1°. má oprávnění k přechodnému pobytu, nebo
    - 2°. je držitelem povolení k přechodnému pobytu z důvodu azylu;
  - b. sezónní práce;
  - c. dočasného převedení v rámci společnosti;
  - d. přeshraničního poskytování služeb;
  - e. odborné přípravy;
  - f. studia;
  - g. hledání a výkonu závislé nebo samostatně výdělečné činnosti;
  - h. výměny v rámci smlouvy nebo mimo ni;

- i. zdravotní péče;
  - j. dočasných humanitárních důvodů;
  - k. lhůty pro podání žádosti podle článku 17 [Rijkswet op het Nederlandschap (zákon o nizozemském státním občanství)].
3. Při plnění závazků vyplývajících ze smluv nebo závazných rozhodnutí organizací podle mezinárodního práva může ministerské nařízení stanovit případy, ve kterých není odchylně od odstavce 2 oprávnění k pobytu přechodné.
4. Povolení k pobytu není přechodné, jestliže bylo uděleno s jinými omezeními, než která jsou uvedena v odstavci 2, ledaže při jeho udělení bylo stanoveno jinak.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Žalobkyně v původním řízení, E. K., je ghanskou státní příslušnicí. Její syn narozený dne 10. února 2002 má nizozemskou státní příslušnost. Dne 9. září 2013 získala E. K. na základě článku 20 SFEU povolení k pobytu na nizozemském území s poznámkou „rodinný příslušník občana Unie“.
- 11 Dne 18. února 2019 podala posledně uvedená na základě vnitrostátní právní úpravy, kterou se do vnitrostátního právního řádu provádí směrnice 2003/109, žádost o udělení povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta – EU. Tato žádost byla zamítnuta státním tajemníkem pro spravedlnost a bezpečnost, který byl konkrétně toho názoru, že oprávnění k pobytu na základě článku 20 SFEU je přechodné, a požadované povolení k pobytu jí proto nemůže být uděleno. Stížnost podaná E. K. proti tomuto rozhodnutí byla prohlášena za neopodstatněnou.
- 12 E. K. podala proti tomuto zamítavému rozhodnutí žalobu k předkládajícímu soudu, Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (okresní soud v Haagu, zasedající v Amsterdamu, Nizozemsko).
- 13 Tento soud se nejprve zamýšlí nad přechodností oprávnění k pobytu získaného na základě článku 20 SFEU. Klade si konkrétně otázku, zda lze oprávnění k pobytu kvalifikovat jako „přechodné“ pouze tehdy, je-li prokázáno, že toto oprávnění zanikne ke konkrétnímu, předem známému datu, a zda přechodnost oprávnění pobytu na základě článku 20 SFEU může souviset s úmyslem státního příslušníka třetí země, kterému toto právo svědčí, přičemž E. K. vyjádřila vůli usadit se na území Nizozemského království dlouhodobě. Uvedený soud dále poznamenává, že E. K. a státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost se neshodují v otázce, zda určení toho, zda je oprávnění k pobytu na základě článku 20 SFEU přechodné, či nikoli, spadá do pravomoci členských států, nebo zda naopak musí být pojem „přechodné oprávnění k pobytu“ vykládán jednotně na úrovni Unie. Tentýž soud si konečně klade otázku, zda byl čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 správně proveden do nizozemského právního řádu.

14 Za těchto podmínek se rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (okresní soud v Haagu, zasedající v Amsterdamu, Nizozemsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Mají členské státy pravomoc stanovit, zda je právo pobytu na základě článku 20 SFEU jako takové přechodné, či nikoli, anebo je třeba tuto otázku vykládat na úrovni unijního práva?
- 2) Použije-li se výklad podle unijního práva, je při použití směrnice 2003/109 nutno rozlišovat mezi různými akcesorickými právy pobytu, která mají státní příslušníci třetích zemí na základě unijního práva, mezi něž patří také akcesorické právo pobytu, které je přiznáno rodinnému příslušníkovi občana Unie podle směrnice [Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46)], a právem pobytu na základě článku 20 SFEU?
- 3) Má právo pobytu na základě článku 20 SFEU, které ze své podstaty závisí na existenci vztahu závislosti mezi státním příslušníkem třetí země a občanem Unie, a je proto omezené, přechodnou povahu?
- 4) Má-li právo pobytu na základě článku 20 SFEU přechodnou povahu, musí být čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která z možnosti nabýt právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta ve smyslu směrnice 2003/109 vyjímá pouze držitele povolení k pobytu podle vnitrostátního práva?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 15 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU je na Soudním dvoru, aby poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 7. dubna 2022, Avio Lucos, C-176/20, EU:C:2022:274, bod 25 a citovaná judikatura).
- 16 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda určení přechodné povahy práva pobytu na základě článku 20 SFEU spadá do pravomoci členských států, nebo zda se naopak jedná o „otázku, kterou je třeba vykládat na úrovni unijního práva“.
- 17 Z odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nicméně vyplývá, že tato otázka je položena za účelem určení, zda situace E. K., která má oprávnění k pobytu na základě článku 20 SFEU, spadá do působnosti směrnice 2003/109 zejména s ohledem na čl. 3 odst. 2 písm. e) této směrnice.

- 18 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 vykládán v tom smyslu, že v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ je autonomním pojmem unijního práva, který musí být na území všech členských států vykládán jednotně.
- 19 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora z požadavků jak jednotného používání unijního práva, tak zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii (rozsudky ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, bod 42, a ze dne 12. dubna 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 41 a citovaná judikatura).
- 20 I když přitom čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 nedefinuje slovní spojení „kteří [...] pobývají v členském státě výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“, tato směrnice neodkazuje stran významu tohoto slovního spojení ani na právo členských států. Z toho vyplývá, že toto slovní spojení musí být chápáno tak, že pro účely použití uvedené směrnice označuje autonomní pojem unijního práva, který musí být na území všech členských států vykládán jednotně (obdobně viz rozsudek ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, bod 43).
- 21 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 musí být vykládán v tom smyslu, že v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ je autonomním pojmem unijního práva, který musí být na území všech členských států vykládán jednotně.

Ke druhé a třetí otázce

- 22 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 vykládán v tom smyslu, že v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ zahrnuje situaci, kdy státní příslušník třetí země pobývá na území členského státu, jehož je dotčený občan Unie státním příslušníkem, na základě článku 20 SFEU.
- 23 Úvodem je třeba připomenout, že článek 3 směrnice 2003/109 vymezuje oblast působnosti této směrnice.
- 24 Odstavec 1 tohoto článku sice stanoví, že se uvedená směrnice vztahuje na státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývající na území členského státu, avšak odstavec 2 vylučuje z její působnosti některé druhy pobytů. Podle článku 3 odst. 2 písm. e) téže směrnice se konkrétně tento předpis nevztahuje na státní příslušníky třetích zemí, kteří pobývají v členském státě výhradně na základě přechodných důvodů, např. jako *au pair* nebo sezónní pracovník nebo jako pracovníci vyslaní poskytovatelem služeb za účelem přeshraničního poskytování služeb nebo jako přeshraniční poskytovatelé služeb nebo tehdy, byla-li jejich povolení k pobytu formálně omezena.
- 25 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že pobyt státního příslušníka třetí země na území členského státu na základě článku 20 SFEU splňuje podmínku stanovenou v čl. 3 odst. 1 směrnice 2003/109, který stanoví, že se tato směrnice vztahuje na státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývající na území členského státu.

- 26 Pokud jde o otázku, zda je nicméně státní příslušník třetí země, který má povolení k pobytu na území členského státu na základě článku 20 SFEU, vyloučen z působnosti směrnice 2003/109 na základě jejího čl. 3 odst. 2 písm. e), je třeba připomenout, že toto ustanovení se vztahuje na dva odlišné případy, a sice na případ státních příslušníků třetích zemí, kteří mají pobyt výhradně na základě přechodných důvodů, a na případ státních příslušníků třetích zemí, jejichž povolení k pobytu bylo formálně omezeno (rozsudek ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, bod 38).
- 27 Pokud jde o první případ, který je jako jediný předmětem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, je třeba uvést, že ani článek 3, ani žádné jiné ustanovení směrnice 2003/109 neupřesňuje, co je třeba rozumět pod pojmem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ ve smyslu odst. 2 písm. e) tohoto článku.
- 28 Podle ustálené judikatury je pro výklad ustanovení unijního práva třeba zohlednit nejen jeho znění v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, ale také cíle, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí, a jeho kontext (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2015, Maïstrellis, C-222/14, EU:C:2015:473, bod 30 a citovaná judikatura). Historie vzniku dotčeného ustanovení může rovněž poskytnout informace relevantní pro jeho výklad [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, A a další (Větrné elektrárny v Aalter a v Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, bod 37].
- 29 Na prvním místě je třeba uvést, že čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 stanoví, že se tato směrnice nevztahuje na státní příslušníky třetích zemí, „kteří pobývají“ na území dotčeného členského státu „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“.
- 30 S ohledem na význam těchto slov v běžném jazyce taková podmínka předpokládá, že bude posuzováno, zda důvod ospravedlňující tento pobyt od počátku pobytu implikuje, že bude tento pobyt výhradně krátkodobý. Jak totiž již Soudní dvůr konstatoval, přechodné důvody ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 neodráží *a priori* záměr státního příslušníka třetí země usadit se na území členských států dlouhodobě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, bod 47).
- 31 Tento jazykový výklad slovního spojení „kteří pobývají [...] výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ obsaženého v čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 je ilustrován výčtem pobytů, v jejichž případě mají důvody pro pobyt takovou povahu, uvedeným v tomto ustanovení. Výslovně jsou totiž jako příklad zmíněny pobyty státních příslušníků třetích zemí jako *au pair* nebo sezónní pracovník, jako pracovníci vyslaní poskytovatelem služeb za účelem přeshraničního poskytování služeb nebo jako přeshraniční poskytovatelé služeb.
- 32 Společným objektivním znakem takových pobytů přitom je to, že jsou striktně časově omezeny a mají být krátkodobé, takže neumožňují dlouhodobé usazení státního příslušníka třetí země na území dotčeného členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, body 48 a 50).
- 33 Takové konstatování ostatně potvrzuje odůvodnění v návrhu směrnice Rady o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty [COM (2001) 127 final], týkající se čl. 3 odst. 2 písm. d) tohoto návrhu, který v podstatě odpovídá čl. 3 odst. 2 písm. e)

směrnice 2003/109. Podle tohoto odůvodnění není u kategorií osob specificky uvedených v čl. 3 odst. 2 písm. d) uvedeného návrhu počítáno s tím, že se dlouhodobě usadí na území dotyčného členského státu.

- 34 Je tudíž třeba konstatovat, že s ohledem na znění a historii vzniku čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 se pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ ve smyslu tohoto ustanovení vztahuje na každý pobyt na území členského státu, je založen výlučně na důvodech, jejichž objektivním znakem je implikace, že je pobyt striktně časově omezen a má být krátkodobý, takže neumožňuje dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země se na území tohoto členského státu dlouhodobě usadit.
- 35 Je přitom nutno konstatovat, že pobyt státního příslušníka třetí země na území členského státu na základě článku 20 SFEU takový objektivní znak nevykazuje.
- 36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že právo pobytu na základě článku 20 SFEU je přiznáno takovému státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie, jako je E. K., pouze ve velmi specifických situacích, v nichž navzdory tomu, že se neuplatní sekundární právo týkající se práva pobytu státních příslušníků třetích zemí a tento občan Unie nevyužil svobody pohybu, by odmítnutí přiznat takové právo ve skutečnosti nutilo uvedeného občana opustit území Unie jako celek, a byl by tak zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z tohoto statusu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 63, jakož i ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 39 a citovaná judikatura].
- 37 Aby takové odmítnutí mohlo zpochybnit užitečný účinek občanství Unie, musí tedy mezi tímto státním příslušníkem třetí země a občanem Unie, který je jeho rodinným příslušníkem, existovat takový vztah závislosti, že by posledně uvedený byl v případě, že onomu státnímu příslušníkovi třetí země není přiznáno právo pobytu na území Unie, nucen doprovázet jej a opustit území Unie jako celek [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 40 a citovaná judikatura].
- 38 Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, přiznání práva pobytu na základě článku 20 SFEU je třeba posuzovat s ohledem na to, jak intenzivní je vztah závislosti mezi dotčeným státním příslušníkem třetí země a občanem Unie, přičemž při takovém posouzení je nutné zohlednit všechny okolnosti dané věci [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 71; ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 72, jakož i ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 56].
- 39 Soudní dvůr v tomto ohledu za účelem posouzení, zda takový vztah závislosti existuje mezi dítětem, které je občanem Unie, a jeho rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, konstatoval, že je třeba zohlednit otázku výkonu rodičovské péče o toto dítě, jakož i to, zda se o uvedené dítě z právního, finančního nebo citového hlediska stará rodič, který je státním příslušníkem třetí země (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. prosince 2012, O a další, C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, bod 56, jakož i ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 51). Za relevantní okolnosti byly rovněž považovány věk takového dítěte, jeho fyzický a emoční vývoj, míra jeho citové vazby jak na rodiče, který je občanem Unie,

tak na rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, jakož i riziko, že by odloučení od posledně uvedeného rodiče ohrozilo psychickou rovnováhu dítěte (rozsudek ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 71).

- 40 Pokud jde o posouzení, zda mezi dvěma zletilými osobami existuje vztah závislosti, Soudní dvůr uvedl, že dospělá osoba sice v zásadě je způsobilá vést život nezávisle na svých rodinných příslušnících, avšak lze si rovněž představit, že mezi dvěma dospělými členy jedné rodiny bude takový vztah závislosti existovat ve výjimečných případech, kdy dotyčná osoba nemůže být žádným způsobem odloučena od rodinného příslušníka, na kterém je závislá [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 65, jakož i ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné příjmy), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 56].
- 41 Je tedy nutno konstatovat, že právo pobytu státního příslušníka třetí země na základě článku 20 SFEU coby rodinného příslušníka občana Unie je odůvodněno tím, že takový pobyt je nezbytný k tomu, aby tento občan Unie mohl účinným způsobem využívat podstatné části práv plynoucích z tohoto statusu, dokud mezi ním a uvedeným státním příslušníkem přetrvává vztah závislosti. I když je zajisté pravda, že takový vztah závislosti obecně během času zanikne, nebude v zásadě krátkodobý. Důvod pro pobyt na území členského státu na základě článku 20 SFEU tudíž není způsobilý zabránit tomu, aby se dotyčný státní příslušník třetí země na území tohoto členského státu dlouhodobě usadil. Vztah závislosti odůvodňující takový pobyt, jehož hlavní znaky byly připomenuty v bodech 37 až 40 tohoto rozsudku, totiž může trvat po značně dlouhou dobu, a konkrétně v případě státního příslušníka třetí země, který je rodičem dítěte, jež je občanem Unie, v zásadě až do zletilosti tohoto dítěte, či dokonce i poté, odůvodňují-li to okolnosti.
- 42 Za těchto podmínek nelze mít za to, že pobyt státního příslušníka třetí země na území členského státu na základě článku 20 SFEU představuje pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109.
- 43 Na druhém místě tento výklad založený na znění a historii vzniku čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 potvrzují cíle sledované touto směrnicí.
- 44 Jak již Soudní dvůr rozhodl, z bodů 4, 6 a 12 odůvodnění uvedené směrnice vyplývá, že jejím hlavním cílem je integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě usazeni v členských státech [rozsudky ze dne 26. dubna 2012, Komise v. Nizozemsko, C-508/10, EU:C:2012:243, bod 66; ze dne 18. října 2012, Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, bod 45, a ze dne 3. října 2019, X (Dlouhodobě pobývající rezidenti – Stálé, pravidelné a dostatečné finanční příjmy), C-302/18, EU:C:2019:830, bod 29].
- 45 Podle ustálené judikatury platí, že jak vyplývá z čl. 4 odst. 1 směrnice 2003/109 vykládaného ve světle bodu 6 odůvodnění této směrnice, k takové integraci dochází především oprávněným a nepřetržitým pobytem po dobu pěti let, který dokládá ukotvenost této osoby v daném členském státě, a tedy to, že se na jeho území dlouhodobě usídlila [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, X (Dlouhodobě pobývající rezidenti – Stálé, pravidelné a dostatečné finanční příjmy), C-302/18, EU:C:2019:830, bod 30 a citovaná judikatura].
- 46 Jak bylo v tomto ohledu v podstatě uvedeno v bodě 41 tohoto rozsudku, doba pobytu státního příslušníka třetí země na území členských států na základě článku 20 SFEU může být značně dlouhá, a tedy výrazně delší, než je doba stanovená v čl. 4 odst. 1 směrnice 2003/109.

- 47 Z judikatury Soudního dvora kromě toho vyplývá, že státnímu příslušníkovi třetí země, který má právo pobytu na základě článku 20 SFEU, musí být vydáno pracovní povolení, aby mu bylo umožněno zajistit obživu svého dítěte, občana Unie, neboť jinak by toto dítě bylo připraveno o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených s tímto statutem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, bod 45). Výkon práce na území dotčeného členského státu po delší dobu přitom může přispět k ještě většímu ukotvení tohoto státního příslušníka.
- 48 Na třetím místě kontext dotčeného ustanovení uvedený výklad nijak nevyvrací.
- 49 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že výklad čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 obsažený v bodě 42 tohoto rozsudku nezpochybňuje obecnou systematiku této směrnice, jelikož státní příslušník třetí země, který má právo pobytu na základě článku 20 SFEU, musí za účelem získání postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta splňovat podmínky stanovené v člancích 4 a 5 uvedené směrnice. Kromě toho, že musí po dobu pěti let bezprostředně před podáním příslušné žádosti pobývat oprávněně a nepřetržitě na území dotčeného členského státu, musí státní příslušník třetí země doložit, že má pro potřeby vlastní a vyživovaných rodinných příslušníků stálé a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jeho výživy a výživy jeho rodinných příslušníků, aniž by využíval systému sociální podpory tohoto členského státu, jakož i zdravotní pojištění, které kryje všechna rizika běžně krytá státním příslušníkem uvedeného členského státu. Tentýž členský stát může stejně tak požadovat, aby státní příslušníci třetí země vyhověli integračním opatřením v souladu s vnitrostátním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, body 38 a 39).
- 50 Nizozemská a německá vláda ostatně v podstatě tvrdily, že s ohledem na odvozenost práva pobytu, které má státní příslušník třetí země na základě článku 20 SFEU, tento pobyt nemůže být důvodem pro vydání povolení k dlouhodobému pobytu podle směrnice 2003/109, i kdyby se hypoteticky jednalo o oprávněný a nepřetržitý pobyt trvající po dobu pěti let. Tuto argumentaci nelze přijmout.
- 51 Ustanovení Smlouvy o FEU týkající se občanství Unie jistě nepřiznávají státním příslušníkům třetí země žádné samostatné právo. Případná práva přiznaná takovým státním příslušníkům totiž nejsou vlastními právy příslušejícími těmto státním příslušníkům, nýbrž právy odvozenými od práv, jichž požívá občan Unie. Účel a odůvodnění uvedených odvozených práv se zakládá na zjištění, že odmítnout jejich uznání by mohlo narušit zejména svobodu pohybu a pobytu občana Unie na území Unie [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 38 a citovaná judikatura].
- 52 Taková okolnost však není relevantní pro účely určení, zda pojem „pobyt výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 zahrnuje pobyt státního příslušníka třetí země na území členského státu, jehož je dotčený občan Unie státním příslušníkem, na základě článku 20 SFEU.
- 53 Článek 3 této směrnice totiž nerozlišuje, zda dotčený státní příslušník třetí země pobývá na území Unie oprávněně na základě samostatného práva nebo na základě práva odvozeného od práva, jehož požívá dotčený občan Unie.

- 54 Takové rozlišování mimoto nevyplývá ani z ostatních ustanovení uvedené směrnice, a konkrétně z jejího čl. 4 odst. 1, který hovoří o oprávněném a nepřetržitém pobytu státního příslušníka třetí země na území členských států po dobu pěti let bezprostředně před podáním příslušné žádosti.
- 55 Odvozená povaha práva pobytu na území členského státu, které je přiznáno státnímu příslušníkovi třetí země na základě unijního práva, pak nutně neznamená, že důvody pro přiznání takového práva brání tomu, aby se tento státní příslušník na území tohoto členského státu usadil dlouhodobě. Stačí zde připomenout, jak bylo uvedeno v bodě 41 tohoto rozsudku, že vztah závislosti, který je základem pro vznik odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU u státního příslušníka třetí země, nebude v zásadě krátkodobý, ale může trvat po značně dlouhou dobu.
- 56 S ohledem na výše uvedené je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109 musí být vykládán v tom smyslu, že v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ nezahrnuje situaci, kdy státní příslušník třetí země pobývá na území členského státu, jehož je dotčený občan Unie státním příslušníkem, na základě článku 20 SFEU.

Ke čtvrté otázce

- 57 Vzhledem k odpovědi poskytnuté na druhou a třetí otázku není namístě odpovídat na čtvrtou otázku.

K nákladům řízení

- 58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 2 písm. e) směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

musí být vykládán v tom smyslu, že

v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ je autonomním pojmem unijního práva, který musí být na území všech členských států vykládán jednotně.

- 2) Článek 3 odst. 2 písm. e) směrnice 2003/109

musí být vykládán v tom smyslu, že

v něm obsažený pojem pobyt „výhradně po přechodnou dobu [výhradně na základě přechodných důvodů]“ nezahrnuje situaci, kdy státní příslušník třetí země pobývá na území členského státu, jehož je dotčený občan Unie státním příslušníkem, na základě článku 20 SFEU.

Podpisy.